

Finantsinspeksioon

FINANTSINSPEKTSIOONI SOOVITUSLIK JUHEND

Ajutised leevendused krediidasutustele seoses COVID-19 viiruse võimalike mõjudega finantssektorile

Soovituslik juhend on kehtestatud Finantsinspeksiooni juhatuse 20.04.2020 otsusega nr. 1.1-7/54.

I Reguleerimisala

- 1.1 Finantsinspeksiooni seaduse (edaspidi *FIS*) § 3 lõike 1 kohaselt teostatakse finantsjärelevalvet finantssektori stabiilsuse, usaldusväärsuse ja läbipaistvuse ning toimimise efektiivsuse suurendamise, süsteemsete riskide vähendamise ning finantssektori kuritegelikel eesmärkidel ärakasutamise tõkestamisele kaasaaitamise eesmärgil, et kaitsta klientide ja investorite huve nende vahendite säilimisel ning seeläbi toetada Eesti rahasüsteemi stabiilsust.
- 1.2 FIS § 57 lõike 1 kohaselt on Finantsinspeksioonil õigus välja anda soovitusliku iseloomuga juhendeid finantssektori tegevust reguleerivate õigusaktide selgitamiseks või finantsjärelevalve subjektide suunamiseks.
- 1.3 Käesolevat juhendit kohaldatakse krediidasutuste seaduse (edaspidi *KAS*) § 13 tähenduses tegevusluba omavale krediidasutusele, kes ei ole Euroopa Liidu Nõukogu määruse nr 1024/2013 artikkel 6 lõike 4 tähenduses oluline üksus (edaspidi *Krediidasutus*).
- 1.4 Eesti Vabariigi Valitsus on 12.03.2020 korraldusega nr 76 välja kuulutanud Eesti Vabariigi territooriumil eriolukorra seoses COVID-19 viiruse (edaspidi *Koroonaviirus*) levikuga. Koroonaviiruse tingitud olustik võib tekitada likviidsusraskusi inimestele ja äridele, seeläbi tõrkeid klientide maksedistsipliinis ning viia finantsriskide realiseerumiseni ja mõjutada negatiivselt finantssektorit.

Eeltoodut arvesse võttes on Finantsinspeksioon otsustanud käesoleva juhendiga, Koroonaviiruse võimaliku negatiivse erakorralise mõju leevendamiseks, pakkuda Krediidasutustele ajutisi leevendusi kapitali paindlikumaks juhtimiseks laenuvõtjate ja hoiustajate huvides, andes võimaluse kohaldada Krediidasutuste (nii soolo kui konsolideeritud tasemel) suhtes kehtivaid teatuid norme alljärgneval, leebemal kujul (edaspidi *Leevendusmeetmed*), säilitades vaatamata juhendis toodule igas olukorras asjakohased riskijuhtimise nõuded.

II Ajutised Leevendusmeetmed

- 2.1 Vastavalt KAS § 71 lõikele 1 on krediidasutus on oma usaldusväärsuse tagamiseks kohustatud pidevalt järgima KAS peatüki 2¹. jaos ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 575/2013 (edaspidi *CRR*) sätestatud usaldusnormatiive. Vastavalt KAS § 141⁹ lõikele 4 kohaldatakse CRR artikli 412 lõiget 1 alates 2015. aasta 1. jaanuarist. CRR artikkel 412 lõige 1 võimaldab Krediidasutusel kasutada likviidsuskatte nõude (nn LCR) katteks hoitavaid likviidseid vahendeid. CRR artikli 412 lõige 1 sätestab muuhulgas, et stressiolukorras võivad

Finantsinspeksioon

krediidasutused ja investeerimisühingud kasutada oma likviidseid varasid likviidsete vahendite netoväljavoolu katmiseks.

Finantsinspeksioon on arvamusel, et Koroonaviirusest tingitud majandusolukord on stressiolukord CRR artikli 412 lõike 1 tähenduses ning Krediidasutused võivad väljakujunenud majandusolukorras erakorralistel juhtumitel tegutseda likviidsuskatte nõude ajutise täitmisega alla 100%.

CRR artikli 414 kohaselt, kui krediidasutus või investeerimisühing ei täida või eeldab, et ta ei täida artiklis 412 sätestatud nõuet (LCR) või artikli 413 lõikes 1 sätestatud üldist kohustust, sealhulgas stressiolukorras, teavitab ta viivitamata Finantsinspeksiooni ning esitab põhjendamatu viivitusega pädevatele asutustele kava likviidsuskatte nõudele vastavuse õigeaegseks taastamiseks.

Finantsinspeksioon näitab üles paindlikkust õigeaegse taastamise mõiste tõlgendamisel võimaldades krediidasutustele piisavalt aega likviidsuskatte nõudele vastavuse taastamiseks.

- 2.2 Krediidasutused võivad ajutiselt kasutada KAS § 86⁴⁴ lõikes 2 sätestatud kombineeritud puhvri nõude katteks hoitavaid omavahendeid. KAS § 86⁵¹ lõikes 3 sätestatud kohaseks ajaks on kuni kolm aastat alates puhvri katteks hoitavate omavahendite esimesest kasutamisest. Omakapitali jaotamise piirangud kehtivad vastavalt KAS §-s 86⁵⁰ sätestatule.
- 2.3 Finantsinspeksioon on kohustanud Krediidasutusi, tuginedes 2019. aasta järelevalvelisele hindamisele ja läbivaatamisele, hoidma KAS §-des 86⁴⁴–86⁴⁹ ning CRR-is sätestatud nõudeid ületavaid omavahendeid (edaspidi *täiendav kapitalinõue*). Finantsinspeksioon on valmis hilisemal etapil kaaluma täiendava kapitalinõude vähendamist ja osalist asendamist juriidiliselt vähem siduva Finantsinspeksiooni juhatuse 08.01.2016 otsusega nr 1.1-7/5 kehtestatud soovitusliku juhendi „Suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ühiste menetluste ning meetodikate kohta“ ja Finantsinspeksiooni juhatuse 26.02.2019 otsusega nr 1.1-7/28 kehtestatud soovitusliku juhendi „Muudetud suunised järelevalvealase läbivaatamise ja hindamise protsessi ning järelevalvelise stressitestimise ühiste menetluste ja meetodikate kohta, millega muudetakse 19.12.2014. aasta suuniseid EBA/GL/2014/13“ (koos nn SREP juhend) paragrahvis 7.7.1 (p-d 385 jj) sätestatud kapitalisuunisega.
- 2.4 Finantsinspeksioon soovitab Krediidasutustel kohaldada CRR-is ette nähtud IFRS 9 üleminekusätteid. Olemasolev regulatsioon võimaldab krediidasutusel arvestada IFRS 9 standardist tulenevat mõju ülemineku perioodi reeglite alusel. CRR artikli 473a kohaselt liidetakse IFRS 9 standardile üleminekust tingitud laenude allahindluse suurenemisest tekkinud omavahendite vähenemise summa omavahenditele tagasi kasutades CRR artikli 473a lõikes 6 toodud tegureid. Krediidasutused, kes on valinud ülemineku perioodi reeglite alusel staatilise lähenemise võivad kaaluda dünaamilise lähenemise kasutamist kohaldades CRR artikli 473a lõiget 4. Krediidasutus teavitab Finantsinspeksiooni oma otsusest arvestada IFRS 9 standardist tulenevat mõju üleminekuperioodil ning Finantsinspeksioon väljastab vastava loa saadud teavituse alusel.
- 2.5 Finantsinspeksioon lubab kasutada eelislähenemist laenude klassifitseerimisele mitte makseviivituses olevaks laenuks CRR artikli 178 lõike 1 punkti a tähenduses nendel juhtudel kui Krediidasutus nõuab laenule Koroonaviiruse mõjude maandamiseks antud riigigarantii realiseerimist.

CRR artikkel 178 lõike 1 punkti a kohaselt loetakse võlgniku puhul tekkinuks makseviivitus, kui krediidasutus või investeerimisühing leiab, et võlgnik tõenäoliselt ei tasu tema vastu olevaid krediidi iseloomuga nõudeid krediidasutusele või investeerimisühingule, tema emattevõtjale või selle tütarettevõtjatele täielikult, kui krediidasutus või investeerimisühing ei rakendaks

Finantsinspeksioon

selliseid meetmeid nagu tagatise realiseerimine. Finantsinspeksiooni juhatuse 27.03.2017 otsusega nr 1.1-7/56 kehtestatud soovitusliku juhendi „Suunised makseviivituse mõiste kohaldamise kohta määruse (EL) nr 575/2013 artikli 178 alusel“ punkti 59(e) korral tuleks tõenäolise maksmata jätmise tunnuseks, mida krediidasutused ja investeerimisühingud võivad arvestada sisemise info põhjal, pidada asjaolu, et krediidasutus või investeerimisühing on nõudnud tagatist, sealhulgas garantiid.

- 2.6 Kuni CRR-i vastava sätte muutmiseni Finantsinspeksioon lubab CRR artikli 47c lõikes 4 lubatud erandit kasutada kõikide Koroonaviiruse mõjude maandamiseks antud riigigarantiiga laenudele, mis on väljastatud enne 26.04.2019. Riigigarantii võib olla antud ka hiljem.
- 2.7 Krediidasutused võivad IFRS 9 standardis sätestatud otsustuspädevuse piires omistada krediidikahjude allahindluste moodustamisel makrostsenaariumite arvestamisel suurema kaalu stabiilse pikaajalise väljavaatega stsenaariumitele, mis võiks olla parim makroprognoos olukorras, kus pikaajaliste prognooside osas on võrdlemisi suur teadmatus. See on eelduslikult lühiajaliselt kasutatav meede, sest teadmatus peaks ajas vähenema. IFRS9 punkti B5.5.15 kohaselt tuleb kehtivusajal eeldatava krediidikahju kajastamise vajalikkuse üle otsustamisel arvesse ilma liigsete kulude või pingutusteta kättesaadavat mõistlikku ja põhjendatud informatsiooni.
- 2.8 Krediidiriski olulise suurenemise kollektiivsel hindamisel võib makromajanduslike prognooside ja muu ainult kollektiivsel tasandil kättesaadava teabe rakendamisel olla tulemuseks kogu hinnatava portfelli krediidiriski oluline suurenemine, isegi kui see suurendamine ei mõjuta tõenäoliselt kõiki kliente võrdselt. Seetõttu võivad Krediidasutused kaaluda:
- a) kas ülevalt alla krediidiriski olulise suurenemise hindamist saab kasutada (IFRS 9 B5.5.6 ja IE38);
 - b) lähtuvalt ülalmainitust klassifitseerida oluliselt suurenenud krediidiriskiga nõuete klassi IFRS 9 tähenduses vaid see osa portfelist, millel on eeldatavalt toimunud krediidiriski oluline suurenemine.

III Rakendamine

3.1 Juhend kehtib alates 21.04.2020.

3.2 Juhend on kehtestatud ajutiselt Koroonaviiruse ületamise ja sellest tingitud negatiivsete mõjude vähendamise eesmärgil. Juhendi punktides, kus see on olnud oluline välja tuua, on Finantsinspeksioon määranud konkreetse Leevendusmeetme rakendamiseks tähtaja, mida võidakse igakordsel juhtumil täpsustada. Muudel juhtudel kehtivad antud tõlgendused seni, kuni Finantsinspeksioon ei otsusta juhendit muuta või tühistada.